

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500257 Criminologia	OB	3	2

Professor de contacte

Nom: Anna Melendez Pereto

Correu electrònic: Anna.Melendez@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: Sí

Prerequisits

No calen requisits previs específics per a cursar l'assignatura.

Objectius

La criminologia té entre els seus objectius l'estudi de les sancions penals, analitzant la finalitat de les mateixes, així com investigant la seva capacitat per aconseguir-les. Els titulats en aquesta disciplina han de tenir el coneixement necessari que pugui ser utilitzat en la definició i aplicació de les sancions penals per tal de millorar la seva efectivitat.

Amb aquest objectiu general l'assignatura té dos objectius específics:

1. Explicar la elecció de la pena davant una conducta delictiva determinada en atenció als models de justificació del càstig i tenint en compte el marc normatiu de referència existent.
2. Conèixer les claus d'una intervenció penal eficaç per tal de satisfer les finalitats del càstig, i en particular, des de la perspectiva rehabilitadora per tal d'aconseguir la prevenció de la reincidència .

Competències

- Aplicar una proposta d'intervenció sobre una persona en execució d'una pena.
- Demostrar que es coneix la diversitat de polítiques criminals per afrontar la criminalitat i els seus diferents fonaments.
- Fer la intervenció criminològica sobre la base dels valors de la pacificació, la integració social i la prevenció de nous conflictes.
- Formular hipòtesis de recerca en l'àmbit criminològic.
- Identificar la intervenció penal més adequada i efectiva per a cada supòsit concret.
- Redactar un treball acadèmic.
- Reflexionar sobre els fonaments de la criminologia (teòrics, empírics i eticopolítics) i plantejar aquesta dimensió en les anàlisis i les propostes.
- Tenir capacitat d'anàlisi i síntesi.
- Transmetre oralment les idees a una audiència.
- Treballar de manera autònoma.
- Treballar en equip i en xarxa.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar de manera precisa l'actuació penal més eficaç a l'acte delictiu.
2. Aplicar el coneixement científic criminològic en els estudis de la pena.
3. Aplicar les bases de política criminal adequades en funció del tipus de delinqüència amb què s'estigui treballant.
4. Fer recerques de penologia amb hipòtesis ben formulades.
5. Inferir aquelles actuacions criminològiques orientades a prevenir la reincidència delictiva.
6. Proposar de manera adequada l'acció necessària que cal aplicar en una execució penal.
7. Redactar un treball acadèmic.
8. Tenir capacitat d'anàlisi i síntesi.
9. Transmetre oralment les idees a una audiència.
10. Treballar de manera autònoma.
11. Treballar en equip i en xarxa.

Continguts

Bloc 1. El càstig com a objete d'estudi en criminologia.

Tema 1. Introducció: La criminologia aplicada a l'estudi de la pena.

Tema 2. Origen i evolució del càstig. Perspectiva històrica.

Tema 3. Teories i models de justificació de la pena.

Tema 4. El càstig i les actituds punitives dels ciutadans.

Tema 5. El catàleg de penes al sistema penal espanyol: característiques i evolució.

Tema 6. La reforma del CP 2015 en les penes alternatives i la seva execució.

Tema 7: Estructura dels serveis d'execució penal a la comunitat: Catalunya.

Bloc 2. El sistema de penes a Espanya: les penes en particular

Tema 8. Penes no intervencionistes: La suspensió, la multa i les penes privatives de drets.

Tema 9. Penes comunitàries: La suspensió amb regles de conducta (probation) i la suspensió substitutiva.

Tema 10. Penes comunitàries: Els treballs en benefici de la comunitat.

Tema 11. La mediació penal i altres formes de justícia restaurativa.

Tema 12. La pena de localització permanent i el control electrònic.

Tema 13. La prolongació de la pena per a delinqüents perillosos.

Tema 14. Les mesures de seguretat per a persones inimputables.

Tema 15. El papel del criminòleg en la gestió i aplicació del sistema de penes: l'informe criminològic*.

** Aquest tema es desenvoluparà a nivell teòric i pràctic al llarg del semestre en diferents sessions de seminaris.*

Metodologia

A) **Classes teòriques.** Consistiran en l'exposició per part de la professora dels continguts teòrics recollits al programa, acompanyats de la discussió amb els alumnes dels punts de reflexió que sorgeixin durant la classe. La lectura de la bibliografia corresponent a cada tema resulta clau i necessària per a una discussió grupal ben fonamentada.

B) **Seminaris de pràctiques.** Consistiran en la realització de dinàmiques orientades a identificar les possibilitats d'aplicació pràctica dels coneixements teòrics i a desenvolupar les habilitats necessàries per a la seva implementació.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	24	0,96	1, 2, 4, 5, 6
Seminaris de pràctiques	24	0,96	1, 2, 5, 6, 9, 10, 11
Tipus: Supervisades			
Treballs grupals	42	1,68	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11
Tipus: Autònomes			
Preparació exàmens parcials	30	1,2	1, 2, 5, 6, 8, 10
Preparació lectures	30	1,2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10

Avaluació

El model d'avaluació de l'assignatura de penologia és un sistema de caràcter continuat que combina tant el treball individual com el grupal. Al procés d'avaluació de les activitats es tindran en compte tots els resultats d'aprenentatge de l'alumne respecte de les competències i objectius que inspiren cadascuna de les tasques.

Treball individual: 80%

Exàmens parcials (60%). L'alumnat haurà de realitzar un examen al finalitzar cada bloc temàtic en base a la bibliografia indicada per a cada tema i dels apunts de classe. Els examens es realitzaran la setmana següent a la finalització del bloc corresponent. Cada examen tindrà un valor del 30 % i es faran dos examens (Bloc 1 i Bloc 2).

Participació ORAL i activa en les activitats dels seminaris (10%).

Casos pràctics: Elaboració d'un INFORME criminològic d'un cas pràctic treballat als seminaris (10%).

Recordatori: assistència i participació activa. D'acord a la normativa d'assistència del grau de criminologia per al curs 2016-17, l'assistència és obligatòria al 100%. És necessària una assistència mínima del 80 % a les activitats docents per tal de poder ser avaluat. Les absències justificades, que hauran d'estar documentades, no computaran negativament i es facilitarà que l'alumne pugui recuperar la feina realitzada durant la seva absència. Només es consideren absències justificades les derivades de força major sobrevingudes, com malaltia o situacions similars que impedeixin assistir a les activitats docents. La realització d'altres activitats

formatives del grau podran ser considerades com absències justificades si així ho accepta el professor responsable de l'assignatura.

Treball grupal: 20%

Els alumnes, en grups de 4, hauran de realitzar 1 treball GRUPAL corresponent a un dels dos blocs del programa. Els grups hauran de realitzar una presentació ORAL de 10 minuts, sintetitzant les idees principals i proposant un tema objecte de discussió a la resta de companys.

Presentació ESCRITA del TREBALL: 10%

Presentació ORAL del TREBALL: 10%

MODALITATS DEL TREBALL. Cada grup haurà de triar el tipus de treball que vol realitzar. Disposarà de tot el quadrimestre per a planificar, llegir, dissenyar i produir el treball. Durant l'elaboració els alumnes tenen a la seva disposició les tutories que siguin necessàries, prèviament acordades per correu electrònic, amb la professora. A final de curs cada grup haurà d'exposar oralment el treball davant del grup classe.

- **Treball grupal MODALITAT A.** Estudi de l'evolució del càstig aplicat a un determinat delictes o conducta que ho hagi estat al llarg de la història (ex; abortament, adulteri, violència de gènere o domèstica; conducció sota els efectes de l'alcohol; terrorisme, tràfic de drogues, corrupció, robatori, etc.), incloent-hi informació sobre l'evolució de la legislació nacional sobre el càstig pel delictes que es tracti; podent-se ampliar a la perspectiva comparada, així com a la informació sobre les actituds dels ciutadans respecte el delictes i la forma de ser castigat. *El treball s'entrega el dia establert al cronograma. S'exposarà a classe de seminari oralment.*
- **Treball grupal MODALITAT B.** Estudi en profunditat d'alguna de les penes que integren el catàleg de penes del nostre sistema penal, incloent-hi informació sobre la regulació actual, supòsits normatius d'aplicació, estadística sobre la seva aplicació i efectivitat per tal de satisfer les diferents finalitats de la pena. *El treball s'entrega el dia establert al cronograma. S'exposarà a classe de seminari oralment.*

RECUPERACIONS. Al tractar-se d'un sistema d'avaluació continuada, aquells alumnes que no superin satisfactòriament algun contingut, tindran la possibilitat de recuperar-lo durant el curs, sempre abans del tancament d'actes previst al calendari acadèmic.

En cas de detectar CÒPIES durant algun dels examens no serà possible recuperar l'assignatura i directament suposarà un SUSPENS de la mateixa. L'alumne haurà de tornar a matricular l'assignatura el curs següent.

En el cas de PLAGIS en les activitats d'avaluació, individuals o grupals, l'activitat serà suspesa i serà possible recuperar-la amb la possibilitat d'obtenir com a màxim un 5. Si es tracta d'un PLAGI ÍNTEGRE, l'activitat serà suspesa i sense la possibilitat de ser recuperada, el que portarà a l'alumne a suspendre l'assignatura.

Per tal de SUPERAR l'assignatura és necessari tenir TOTES les activitats d'avaluació, individuals i grupals, amb una puntuació superior a 5.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Treball individual	80%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
Treball grupal	20%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11

Bibliografia

Tota la bibliografia que es detalla a continuació és obligatòria. La lectura corresponent a cada tema ha de ser treballada prèviament a les classes per tal de poder participar de manera fonamentada a les discussions que es plantejaran i servirà de base per a la preparació dels exàmens parcials de cada bloc.

Les referències bibliogràfiques poden ser modificades a l'inici del quadrimestre (febrer 2017), amb la finalitat de ser actualitzades i adaptades a la nova reforma del codi penal.

Bloc 1.

Lectura 1. Díaz Cortés, L. M. (2007). Algunas consideraciones sobre el castigo: una perspectiva desde la sociología. En Balmaceda Hoyos G. (Coord.), "Problemas actuales de derecho penal" (pp. 187-222). Santiago de Chile: Ediciones Jurídicas de Santiago. Disponible en internet: http://gredos.usal.es/jspui/bitstream/10366/18512/1/DDPG_AlgunasConsideracionesCastigo.pdf

Lectura 2. CID, J. (2009). "Justificación del Castigo". En: La elección del castigo. Barcelona: Bosch, pp. 29 - 48. (copistería)

Lectura 3. VARONA, D. (2009). ¿Somos los españoles punitivos? Actitudes punitivas y reforma penal en España. Indret, Revista para el análisis del derecho <http://www.indret.com/pdf/599.pdf>

Lectura 4. DIEZ RIPOLLES, J.L. (2006). "La evolución del sistema de penas en España. 1975 -2003". Revista Electrónica de Ciencia Penal y Criminología. n. 08-07, pp. 07:1 -07:25. Disponible en internet: <http://criminet.ugr.es/recpc/08/recpc08-07.pdf>

Bloc 2.

Lectura 5a. LARRAURI, E. - ANTON, L. (2009). Violencia de género ocasional: análisis de las penas ejecutadas. REIC, Revista Española de Investigación Criminológica. Disponible en internet: <http://www.criminologia.net/pdf/reic/ano7-2009/a72009art2.pdf>

Lectura 5b. TRASOVARES, M. - HILTERMAN, E. (2010). ¿Cómo conducimos después de un programa formativo de seguridad vial?. INVESBREU nº 50. Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada. Disponible en internet: <http://www20.gencat.cat/docs/Justicia/Documents/Invesbreu50.pdf>

Lectura 5c. PEREZ, M. - MARTINEZ, M. (2010). Evaluación de los programas formativos aplicados desde la ejecución penal en la comunidad en delitos de violencia de género. INVESBREU nº 49. Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada. Disponible en internet: <http://www20.gencat.cat/docs/Justicia/Documents/ARXIU/invesbreu49.pdf>

Lectura 6. CONTRERAS, M. (2013). El potencial rehabilitador de la pena de trabajos en beneficio de la comunidad: revisión de la evidencia empírica y análisis de la percepción de una muestra de penados. Paz Ciudadana, Chile. (pag 243 - 263). <http://www.pazciudadana.cl/wp-content/uploads/2014/06/congreso-tomo-1-alta.pdf>

Lectura 7. TORRES ROSELL, N. (2012). Contenido y fines de la pena de localización permanente. Indret: Revista para el Análisis del Derecho, Nº. 1. Disponible en internet: http://www.indret.com/pdf/868_1.pdf

Lectura 8. GUIMERÀ, A. (2005). La mediación-reparación en el derecho pena de adultos: un estudio sobre la experiencia piloto de Catalunya. REIC, Revista Española de Investigación Criminológica. Disponible en Internet: <http://www.criminologia.net/pdf/reic/ano3-2005/a32005art3.pdf>

Lectura 9. CID, J. y TEBAR, B. (2010). Libertad condicional y delincuentes de alto riesgo. REIC, Revista Española de Investigación Criminológica. Artículo 3, Número 8. Disponible en internet: <http://www.criminologia.net/pdf/reic/ano8-2010/a82010art3.pdf>

Lectura 10. RODRIGUEZ SAEZ, J.A. y LEYVA GRASA, D. (2011). El fundamento ético-jurídico de la medida de seguridad de internamiento psiquiátrico. Diario La Ley, nº 7762, Sección Doctrina. (copistería)

Lectura 11. LARRAURI, E. (2012). Necesidad de un informe social para la decisión y ejecución de las penas comunitarias. Boletín Criminológico, 139. Disponible en internet:
<http://www.boletincriminologico.uma.es/boletines/139.pdf>

BIBLIOGRAFÍA GENERAL DE CONSULTA:

Cid, J. (2009). La elección del castigo. Barcelona: Bosch.

Cid, J y Larrauri, E. (1997). Penas alternativas a la prisión. Barcelona: Bosch

Cid, J. (Coord.), Larrauri, E. (Coord.), Escobar, G., Lahoz, J., López i Ferrer, M., Tébar, B. y Varona, D. (2002). Jueces penales y penas en España. (Aplicación de las penas alternativas a la privación de libertad). Valencia: Tirant lo blanch.

Larrauri, E., y Blay, E. (2011). Penas comunitarias en Europa. Trotta. Madrid.